సింహాద్రి మీద

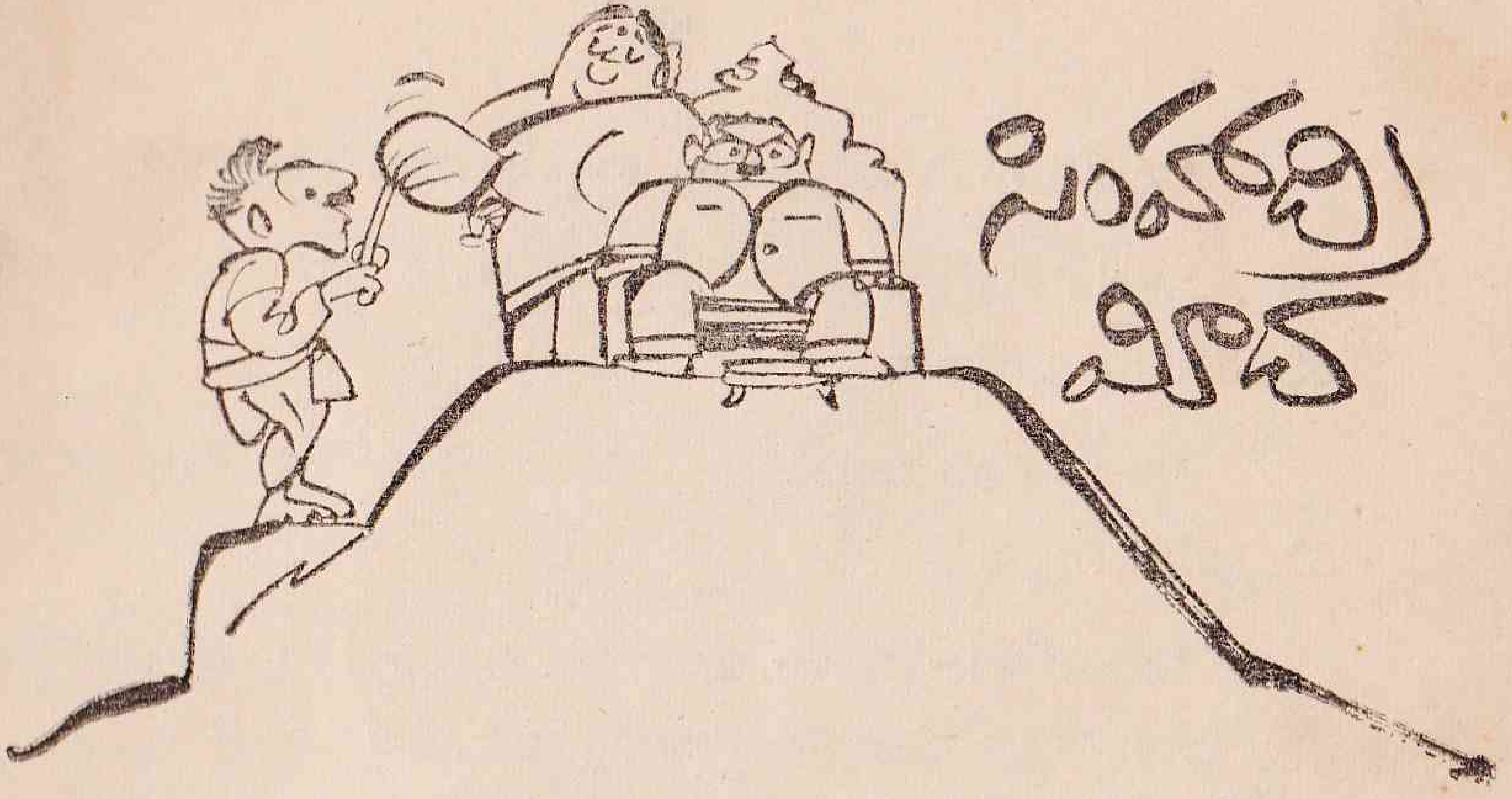

పది మైళ్ళు సైకిలు తొక్కిన ఆయాసం తగ్గడానికి బీడీ వెలిగించాను, గేటువతల గోడపక్కన నిలబడి. బీడీపొగ గుండెల్లో సుడిగాలి తిరుగుతుంటే ఆలోచించాను. మా కొత్త ఆఫీసరు రమ్మని ఎందుకు కబురంపించాడా! అని. ఇంతలోకి "అయ్యగారు రమ్మంటున్నారు రావయ్యా" అంటూ లోపలి కాహ్వానించాడు కొండయ్య. అమృత తుల్యమైన ఆఖరి దమ్ము లాగేసి దవాలీ వెనకాలే వెళ్ళాను.

"శంకరం కాదూ! నీ పేరు?" అన్నాడు మా ఆఫీసరు మరి రిజిష్టరు చూశాడో, లేకపోతే నాలాంటి ఒరుగుల గళ్ళకోటు వేసు కొన్న వాళ్ళందరికీ అదే పేరుంటుందో తెలియను.

"చిత్తం" అన్నాను స్తంభంచాటునుంచి ఎదుటికొచ్చి చేతులు కట్టుకొని.

"నేను ఎల్లుండి సింహాచలం క్యాంప్ వేసుకొంటున్నాను".

"చిత్తం" విశాఖపట్నం కొత్తగా ట్రాన్స్‌ఫర్ అయిన ప్రతీ ఆఫీసరుకీ ఇది పరిపాటే.

"సింహాచలం మహాక్షేత్రం అనీ, స్వామి మహాత్యం చాలా గొప్పదనీ విన్నాను".

"చిత్తం" అన్నాను నా పదహారు సంవత్సరాల సర్వీసులోను కంఠోపాఠం చేసిన వేదాక్షరద్వయాన్ని మళ్ళీ వల్లిస్తూ.

"నీ చిత్తానికేంలేవయ్యా దొరగారంటున్న దదికాదు. మన భద్రయ్యగారితో ఆయన కారు ఇక్కడకు రేపు సాయంత్రానికి పంప మని సెప్పి, అక్కడ పూజకి, క్యాంపుకి కావల్సిన ఏర్పాటులన్నీ సేయించు" అన్నాడు కొండయ్య తలపాగా సవరించుకొంటూ.

ఆయన సాంకేతిక భాష అర్థమయినట్లు తలూపుతూ ఆయనకేసి తిరిగి "ఆయ్" అన్నాను మరో పర్యాయపదం ఉపయోగిస్తూ.

"ఎల్లుండి తెల్లారేటప్పటికి 6 గంటల కల్లా అక్కడుంటాము" అన్నాడాఫీసరు.

"అయ్యగారు, అమ్మగారు, అయ్యగారి అక్కగారు వస్తారు. సరింగా అరయ్యేయేళకి కాఫీ, పలారం పట్టుకొని బంగాళాకాడసిద్ధంగా ఉండాలి" అన్నాడు కొండయ్య మళ్ళా వ్యాఖ్యానంచేస్తూ.

మరో రెండు "చిత్తం" ప్రయోగాలతో బయటు బడ్డాను. ఇన్నాళ్ళకు తిట్లుతినకుండా ఆఫీసరు ఎదుట్నించి బయటపడ్డానన్న విజయగర్వంతో ఒక్క ఊపులో సైకిలెక్కాను. ఎప్పుడూ మోగని సైకిలుబెల్లు టంగుమని మోగింది.

ముందుగా మా ఆఫీసరు, పక్కనే భద్రయ్య వెనకాల కొంచెం ఎడంగా నేను, కొండయ్యా మెట్లు ఎక్కుతున్నాము. మా ఆఫీసరు, ఆయన భార్య అసలే సుకుమారులు. అందులోను స్థూల కాయులు, పైగా ఎండ మాడ్చేస్తుంది. దానాదీనా మేము సగం మెట్లెక్కేటప్పటికి మాతో బయల్దేరినవాళ్ళు ప్రసాదాలు తీసుకొని ఎదురొస్తున్నారు. కాస్సేపటికి మార్గాయాసంతో అందరూ చతికిల బడ్డారు. కొంచెం దిగువగా చెట్టుచాటున నక్కి, నేనూ, కొండయ్య బీడీలు వెలిగించాం. అక్కడ పరిసర ప్రాంతాల్లో గుడ్డలు పరచుకొన్న ముష్టాళ్ళు నేనూ కొండయ్య ఎంత అర్చినా వినకుండా మా ఆఫీసరు కుటుంబంమీద దండయాత్ర చేశారు. ఇంక లాభంలేదని తెగించి చివరకి భద్రయ్యగారు బేడకాసు మార్చి దగ్గరకొచ్చి అందుకో గల్గిన వాళ్ళలో ఓ అరడజను మందికి తలో కానీ ఇచ్చి మిగతా రెండు డబ్బులూ జేబులో పోసుకొని మిగతావాళ్ళని కసిరి పొమ్మన్నాడు. ఇది చూసిన మా ఆఫీసరు "అబ్బబ్బ నాకు మహా అసహ్యమండీ. ఎక్కడికెళ్ళినా ఈగల్లా మూగడం, పొమ్మంటే పోరు. ఎంతమందికని వేయడం? దయదల్చి ఒకళ్ళిద్దరికి వేస్తే మిగతావాళ్ళ పీడ వదలించుకోడం మన తరంకాదు. అదిగో చూడండి, ఆ వెధవ, ఇంతమంది ఇందాకట్నుంచి నయాన్ని భయాన్ని చెబుతున్నామా! ఇంకా దగ్గరకే దేకుతున్నాడుగాని పోడు. పోరా వెధవా, పో, నువ్వు అర్చి చచ్చినా వెయ్యరు. అసలు మీరు మొదలెట్టకుండా ఉండవలసింది భద్రయ్యగారూ! నేను ఎందుకు మానేశాననుకున్నారు" అన్నాడు. భద్రయ్యగారికి చచ్చినంత పనయింది. పుణ్యాని కెడితే పాపం ఎదురయినట్లు. ఈ ఆఫీసరుకోసం తను తగలేసీదాంట్లో ఈ ముష్టి వెధవలకి పారేసేదెంతలే అన్న ధీమామీద చేసిన ఈ కాస్త ఘన కార్యానికి వచ్చిన ప్రతిఫలంతోటి నీళ్ళు కారిపోయాడు.

"చిత్తం", "చిత్తం" "అంతేనండీ" తమరు చెప్పిందే నిజం...

"పోరా వెధవా ! పో ! నీకు కాదూ చెబుతుంటే. "ఊ !" అని గదమాయించాడు భద్రయ్య.

వాడుమాత్రం కదల్లేదు. అప్రయత్నంగా భద్రయ్య చెయ్యి జేబులో చిల్లర డబ్బులమీదకి పోయింది. అనుమానంగా మా ఆఫీసరు చూసి "ఏమిటి మళ్ళీ తీస్తున్నారా ?" అన్నాడు.

"అబ్బెబ్బె"

అసలీ వెధవలకి ముష్టెయ్యడం తప్పండీ !"

"చిత్తం, చిత్తం" అన్నాడు తన తప్పుకు పశ్చాత్తాప పడుతూ.

"కిందటి జన్మలో ఏఘోర మహాపాతకాలో చేసి, ఈ జన్మలో ఇలా అనుభవిస్తున్నారు. వీళ్ళనిలా ఏడవనివ్వాలసిందే."

"ఎందుకండీ ఈ జీవాలూ ? సుఖపడాలి కనకనా ? వీళ్ళనో తుపాకీతో కాల్చెయ్యాలంటాను. వాళ్ళకి సుఖం, మనకీ సుఖం" అన్నాడు భద్రయ్య.

"అబ్బెబ్బె, అది మళ్ళీ పాపం" తనలోని దయారసాన్ని చవి చూపిస్తూ మా ఆఫీస రన్నాడు ... ...

"వాడి కర్మ పరిపక్వ మయ్యేవరకు వాడి నలా బాధపడ నివ్వ వలసిందే."

"చిత్తం" అన్నాడు భద్రయ్య కొంచెం నిరుత్సాహంగా మొత్తంమీద ఆ కుంటివాడు మాత్రం తన జన్మహక్కు కోసం ఏక గ్రీవంగా పోరాడుతున్నాడు.

దీనితోటి భద్రయ్య మొహం, మా ఆఫీసర్ మొహం కూడా ఎర్రపడిపోయాయి. ఇక పరిస్థితి శృతిమించి రాగానికి పడుతుందేమో

కథా నిలయం 742 శ్రీకాకుళం

నని నేనూ, కొండయ్య గబగబ వెళ్ళి ఆ డేకే కుంటాణి చెర్లో జెబ్బ పట్టుకుని వాడి గుడ్డదగ్గరికి మోసుకెళ్ళి పారేశాము.

ఇదంతా చూసిన తర్వాత కల్గిన చైతన్యంచేతకాబోసు, మా అఫీసరు నిజం చెప్పవలసివస్తే, భద్రయ్యగారూ! ఈ కొండలెక్కడం, తీర్థాల కెళ్ళడం, పాటక జనానికిగాని మనక్కాదు. ఈ దేవుడు మనింట్లో లేడూ? ఈ ముష్టి వెధవల మధ్యనించి, అడ్డమైనవాళ్ళనీ రాసుకుని పూసుకుని, కాళ్ళు పచ్చిపుళ్ళయ్యేలాగ ప్రయాసపడి యీ కొండలూ, గోపురాలూ ఎక్కడంకంటే, నన్నడిగితే నిశ్చలంగా యింట్లో ఏ దేవుడిది కావలిస్తే ఆ విగ్రహం పెట్టుకుని పూజించడం వుత్తమం అంటాను" అన్నాడు.

అసలే యీ మధ్య వ్యాపారంలో దెబ్బతిన్న భద్రయ్యగారిది విని పోనీ యీ రకం ఖర్చులు తగ్గినా తగ్గదమే అనే వుద్దేశ్యంతో లాగుంది, కాస్త తేటపడ్డ మొహంతోటి "అదే అంతేనండి" అన్నాడు.

ఇరవైమంది స్కూలుకుర్రాళ్ళకి తన ఆధిపత్యంతో కొండెక్కుతూ మా కంటే పదిమెట్లు పైని చతికిలపడ్డ ఓ బట్టతల మేష్టారు యిదంతా విని మా అఫీసరుకేసి, భద్రయ్యకేసి తీక్షణంగా ఒక్క చూపుచూసి, ఏదో గొణుక్కుని లేచాడు. పిల్లలందరూ ఒక్కసారి సింహాద్రి అప్పన్న చెవులు దిమ్మెత్తేలాగ "గోవిందా! గోవింద" అంటూ మళ్ళీ మెట్లెక్కడం మొదలెట్టారు.

మొత్తంమీద కొండెక్కాము. మా అఫీసరు దంపతులు కొండ ధారలో స్నానాలు చేస్తున్నారు. మెట్లదగ్గర నేను చతికిలబడ్డాను.

"అదిగో రోయ్... ..." పైకి చూశాను. మెళ్ళో కెమేరా తగిలించుకున్న కుర్రాడు, మెళ్ళో ఫ్లాస్కు తగిలించుకున్న కుర్రాడితో అంటున్నాడు.

"ఎవడో సకుటుంబంగా కూసం విడుస్తున్నాడు. అలా దగ్గరగా వెళ్ళకు. కడిగేసుకున్న ఆ పాపం తుంపర్లు మీద పడతాయ్."

"ఆఁ... ...బ్రావకంలో మునిగినా పోని పాపాలు నీళ్ళతో కడిగేసుకుంటే పోతాయా ?" అన్నాడు ఫ్లాస్క్ మనిషి.

వాలకం అంతా చూస్తే కాలేజీ స్టూడెంట్సులా కనబడ్డారు. కిక్కురు మనకుండా ఊరుకున్నాను. కానీ ఇంతలోనే ఆలోచనా అందులో అనుమానం కలిగేయి. ఈ పాపనాశన ధారలో అంత మహత్తుందా ? అయితే మహాఘోర పాతకాలు చేసి అందులో ఓసారి స్నానంచేసి తుడిచేసుకుంటే చాలు పోతాయన్నమాట...?

సహస్రనామాలు చదివించడానికి కావల్సిన ఏర్పాట్లన్నీ చేయించి భద్రయ్యగారు ముందర దారితీశాడు. ఆయన వెనకాలే అందరూ గర్భగుడిలోకి బయల్దేరారు. వెనకాల పళ్ళు, కుంకం పట్టుకుని కొండయ్య వెళ్ళాడు. ఆరేసిన తడిబట్టల కాపలాకి నేను మండపంలో ఉండిపోయాను. మండపంచివర ఇందాకటి బట్టతలాయన, హిస్టరీ మాస్టారు లాగుంది గోపురం, మండపం, స్తంభాలు కుర్రాళ్ళకి చూపెడుతు. పురాతన శిల్పకళా నైపుణ్యాన్ని గురించీ తదితర చరిత్రాత్మక, పౌరాణిక విషయాలు ఏకరవు పెడుతున్నాడు. కుర్రాళ్ళు మాత్రం కూడా తెచ్చుకున్న ఫలహారం పొట్లాల ఘుమఘుమలు మధ్యమధ్య వాసన చూసుకొంటూ, తుమ్మెంద, దాగుడుమూతలు, పేకాట విషయాలు గుసగుసలాడు తున్నారు. కాస్సేపటికి ఉపన్యాసం చాలించి కాళ్ళు చేతులు విరక్కొట్టుకోకుండా జాగ్రత్తగా ఆడుకోమని ఆదేశించి ఒదిలేశాడు. ఒక్కసారి కుర్రాళ్ళందరూ, మనస్సులో "హిస్టరీ మాస్టారుకీ జై" అనుకొని గుంపులు గుంపులుగా పరుగెత్తారు.

మోళీవాడు సంచీలోంచి తీసినట్టు నెమ్మదిగా మేష్టారు లాల్చి జేబులోంచి ఓ నారింజపండు, రెండరిటిపళ్ళూ బయటికి తీశాడు. నా వెనకాల ఓ ముసలాయన అప్పుడే ప్రసాదం చేత్తో పట్టుకొని గర్భగుడిలోంచి బయటపడి మండపం మీద కొచ్చాడేమో చల్లగాలి తగిలే

టప్పటికి 'ఆ హా హా పరమేశ్వరా ! పాహిమాం, పాహిమాం' అంటూ చతికిల బడ్డాడు.

వృ:— ఏం బాబూ తీరిగ్గా కూర్చున్నారూ? దర్శనం జేసుకొన్నారా?

నేను:— మా దీవూరే... కొత్తేమీ లేదండి.

వృ:— భగవద్దర్శనానికి కొత్తేమిటి, పాతేమిటి? ఓసారి దర్శనం చేసుకొని తీర్థం పుచ్చుకురా! నాయనా! ఇవ్వాళ శనివారం, ఏకాదశి.

నేను :— అలాగేనండి మా ఆఫీసరుగారు లోపలికెళ్ళారు, పూజ చేయించడానికి. ఆయన రాగానే... ...

మేస్టరు:— (నాకేసి చటుక్కున తిరిగి) మీ ఆఫీసరంటే మెట్లు దగ్గర చతిగిలబడ్డ ఆ లావుపాటాయినేనా ?

నేను:— అవునండి.

మే:— అదేమిటయ్యా! కొండెక్కే వాళ్ళందరూ పాటకజనం, ముష్టి వెధవలూ అంటాడూ, అలాంటప్పుడు తనే మొహంపెట్టుకొని వచ్చాడు?

నేను :— అబ్బెబ్బె, ముష్టాళ్ళందరూ వచ్చి మీద పడుతుంటే వాళ్ళమీద విసుక్కుంటూ తిట్టారండి.

వృ :— పాపం వాళ్ళని తిట్టడం ఎందుకయ్యా, చేతనయితే ధర్మం చెయ్యాలి, లేకపోతే తన దార్ని తను పోవాలికాని.

మే :— అసలు ముష్టి వెధవ కానివా డెవడండీ. ఆ ఆఫీసరు మాత్రం ముష్టి వెధవకాడూ? కావలసిన తట్టు బుట్టా తోటి పుట్టుకొచ్చాడా? భూమిమీద పడ్డాక చచ్చేవరకూ ప్రతివాడూ ఏదో రక

మైన ముష్టి ఎత్తవలసిందే. గతిలేక కొందరు, నయాన్ని కొందరూ, భయాన్ని కొందరూ.

వృ :— బాగా చెప్పావు నాయనా ... ప్రాణభిక్ష దేవుడు, క్షీర భిక్ష తల్లి, విద్యాభిక్ష తండ్రి, బ్రతుకు తెరువు ప్రజలు. అంత్యక్రియలు బంధు మిత్రాదులు చేయవలసిందే గదా! ఇదంతా ముష్టికాదూ? ఈ ముష్టి ధర్మం పేరుతో ప్రతి వ్యక్తి చేయవలసిందే, పొంద వలసిందే.

మే :— మీ వేదాంతమంతా ధర్మం నాలుగుపాదాలా నడిచే రామరాజ్యం రోజుల్లో నమ్మేవారేమో కాని, ఈ రోజుల్లో భూమ్మీద పడ్డాక పళ్ళు రాగానే తల్లిని కరవడం, మాటలు రాగానే అందర్నీ తిట్టడం, పెళ్ళాం రాగానే తల్లి నవమానించడం, సంపాదన మానేయగానే తండ్రిని ధిక్కరించడం, తను ధనవంతుడైతే చుట్టూ ఉన్న ప్రజల్ని జంతువుల్లా చూడ్డం......ఇదీ ఈనాటి ప్రత్యక్ష వేదాంతం.

వృ :— అజ్ఞానం నాయనా ... అందరూ ఓలాగే ఉంటారా?

మే :— పెద్ద చదువు చదివి, పెద్దుద్యోగం చేస్తున్న వీళ్ళాఫీసరే అజ్ఞాని అయితే మీ వేదాంతం గ్రహించ గల్గిన మహాజ్ఞాను లెంత మందండీ మన దేశంలో?.

మొదట్నించీ మేష్టారు ప్రవర్తన మాత్రం నాకు వింతగా తోచింది. మాట్లాడుతున్నప్పుడు ఆయన మొహంలో ఆవేదనకాని, కోపంకాని, ఉద్రేకంకాని లేవు. ప్రశాంతంగా ఆయన నారింజపండు ఒలుచుకొని తీరుబడిగా ఒక్కొక్క తొన గింజలు తీసేసుకొని తింటూ మేము వింటున్నామో లేదో కూడా అక్కర్లేకుండా మొహమేనా మా వైపు తిప్పకుండా మాట్లాడుతున్నాడు. నా వెనకాల కూర్చున్న వృద్ధుడికి మాత్రం వేదాంతగోష్ఠి కలవాటు పడ్డాదేమో మేష్టరు

ధోరణి పిడివాదంగా తోచినట్టుంది. దాంతోటి మాట తప్పించి నాతో సంభాషణ కుపక్రమించాడు.

వృ :— నీకు సంతానం ఎంతమంది నాయనా ?

"ఏడుగురండి" అన్నాను. నేరస్తుడిలాగ తల దించుకొని.

వృ :— బాగుంది నాయనా ! అదృష్టవంతుడివి.

మే :— అదృష్టం కాకపోవడ మేమిటి !

నేను మాట్లాడలేదు. వృద్ధుడు మాత్రం కొంచెం మొహం చిట్లించు కొన్నాడు.

వృ :— మీ ఆఫీసరుగారి కెంత మంది నాయనా ?

నేను :— లేరండి.

మే :— ఎందు కుంటారు ? మహారాజులు సంతానంకోసం యజ్ఞాలు చేయటం, కుచేలుడిలాంటి గర్భదరిద్రుడికి గంపెడు పిల్లలుండటం మనకి పురాణయుగంనుంచీ వస్తున్న సంప్రదాయమే.

వృ :— ఎంత ధనం వుంటే ఏం లాభం బాబూ, సంతానభాగ్యం లేకపోయాక ?

మే :— అలా అనుకొనే మన దురదృష్టాన్ని సమర్థించుకోడం.

వృ :— అదేమిటి నాయనా, సంతానం లేనివాడికి ముక్తెక్కడిది—నరకంతప్ప.

మే :— సంతానం లేకపోతే అప్పుడూ నరకం. ఈ దరిద్రంలో సంతానంతో యిప్పుడు నరకం. అందుకే ప్రభుత్వంకూడా అధిక సంతాన నిరోధన మార్గాల్ని ప్రోత్సహిస్తోంది.

వృ :— హుఁ... ...ఈ ప్రభుత్వాలు, రాజకీయాలు మానవ కల్పితాలు బాబూ! సంతానయోగం విధాత విరచితం.

మే :— ప్రత్యక్షంగా అపరేషన్లు చేసి పారేస్తుంటే మీ రింకా ఏమిటో దేముడూ, దెయ్యం అంటారు.

వృ :— తప్పు నాయనా! ఒక్క విషయం చెప్పు. మన తల్లి దండ్రులే ఆ పాపమార్గా లవలంబిస్తే అసలు మన మందరం పుడుదుమూ?

మే :— పుట్టకబోతే సుఖపడుదుము ఈ భూమిమీదపడిన మొదలు చచ్చేవరకు యాతనే కదుటండీ. ఇంతకు మన తల్లిదండ్రులు కనీముందర మనల్ని అడిగి కన్నారండీ? అలా అడిగితే మనం కన మందుం గనకనా?

వృ :— మహాపాపం బాబూ, అలాంటి పనుల కొడిగట్టితే శిశు హత్య చేసినంత పాపం.

మే :—తినడానికి కడుపునిండా తిండి, కట్టుకోవడానికి బట్ట, చదువుసంధ్యలు, సుఖం యివ్వలేనివాళ్ళం సంతానాన్ని కని కత్తుల బోనుల్లాంటి యీ లోకంలో పారేయుడమంత పాపంకాదు, అసలు కనకపోవడం.

వృ :— నారు పోసినవాడే నీరు పోస్తాడు.

మే :— నీరు పోయలేనివాడు నారు పొయ్యకూడదు.

వృ :— నారూ నీరూ పోసేది మనమేనని మనం భ్రమ పడతాం బాబూ!

మే :— వేదాంతంలో మీ కింత నమ్మక ముండడం చాలా అదృష్టం. కాని, వాస్తవిక జగత్తుమాట నేను మాట్లాడుతున్నాను. పురాణయుగంలో గుప్పెడటుకులు శ్రీకృష్ణమూర్తి కిచ్చి అష్టయిశ్వ

ర్యాలు సంపాదించాడు కుచేలుడు. రెండునెల్ల జీతం లంచమిస్తానన్నా వుద్యోగమిచ్చే నాథుడు లేడీ రోజుల్లో.

వృ :— వెర్రివాడా! ఆ కుచేలుడుమాత్రం ఎన్నాళ్ళు దరిద్రం అనుభవించలేదూ? దేని కేనా ఆ ఘడియ రావాలి.

మే: - ఆ ఘడియ్య లొచ్చేలోగా తరాలు, యుగాలు గడుస్తున్నాయి. కడుపుకోసం సైన్యంలోచేరి యుద్ధంలో వేలకువేలుగా చచ్చే దౌర్భాగ్యుల్ని ఏ దేవుడు రక్షించాడు? కరువుకాటకాల్లో తోటి మానవులు కళ్ళప్పగించి చూస్తుంటే ఆకలితో గిజగిజ తన్నుకొని చచ్చే దరిద్రులు దేవుడు కళ్ళకి కనబడలేదూ? పోషించే దిక్కులేకా తన వాళ్ళని తన చేతులతో చంపుకొని, తను చచ్చిన అభాగ్యుల్ని ఎందుకు చూడడా దేవుడూ? వాళ్ళ కసలా ఘడియ రాలేదేం?

వృ:- పుట్టుటు గిట్టుటకొరకే అన్నారు. ఎంతటి వాళ్ళకేనా చావు తప్పదు అనాడు చావు రాసిపెట్టుంటే ఏదోవిధంగా చావక తప్పదు వాళ్ళకర్మ ఆనాటితో పరిపక్వమైందన్నమాట. ఇంతకీ చచ్చిన వాళ్ళంతా అదృష్టవంతులు నాయనా! బాధలన్నీ బ్రతికున్నవాళ్ళకే.

మే:— అవునాండీ? బతుకున్నవాళ్ళకే బాధలు, చచ్చినవాళ్ళు అదృష్టవంతులూ అవుతే అసలు పుట్టకుండా ఉండడం మంచిదికాదూ?

వృ:- ఇదంతా దైవసృష్టి బాబూ. ఈశ్వరాజ్ఞ లేందీ చీమైనా కుట్టదంటారు. చేసేవాడూ, చేయించేవాడూ ఆ పరమేశ్వరుడే. మనం కేవలం నిమిత్తమాత్రులం.

మే:— చేసేవాడూ చేయించేవాడూ దేవుడైతే ఇక మానవుడు చేసిన నేర మేముందీ? అయితే తోలుబొమ్మల్లాగా మనల్నాడిస్తున్నాడన్నమాట పోనీ ఇదంతా ఈశ్వరసృష్టే అయినప్పుడు అన్యాయం, దుర్మార్గం, అసూయ, రోగాలు, కరువులు లేని ప్రపంచాన్ని సృష్టించలేడూ?

వృ:— మొదట ఈ ప్రపంచాన్నలాగే సృష్టించాడు. రానురాను మానవుడు తన మనశ్చాపల్యంచేత, అహంభావంచేత యీ స్థితికి తీసుకొచ్చాడు.

మే:— పోనీ దేముడు పురాణయుగంలో లాగ దుర్మార్గుల్ని స్వార్థపరుల్ని యిక్కడికిక్కడే శిక్షించి, సన్మార్గులికి, కష్టజీవులకి ఆనందం యివ్వకూడమా? అలాంటి ప్రత్యక్ష నిదర్శనాలుంటే ప్రపంచం క్షణంలో బాగుపడదూ.

దీనితోటి ముసలాయన మొహం చిట్లించుకొని "బాగానేవుంది నాయనా!" అంటూ తన చేతిలో ఉన్న కొబ్బరికాయచెక్క నేల కేసి బద్దలుకొడుతున్నాడు. ఇంతలోకే భద్రయ్యగా రక్కడికి వచ్చి అయిదు రూపాయల నోటు నాచేతికందిస్తూ "స్వామివారికి భోగం చేయించి ప్రసాదం 12 గంటలకి ఇస్తానన్నాడు ఆపూజారి. మీరెళ్ళి 4 రూపాయలిచ్చి ఆప్రసాదం తీసుకోండి" అన్నాడు.

"అయితే దొరగారు బయట కొచ్చేస్తున్నారా?" అన్నాను.

"ఇంక పదినిమిషాలలో వచ్చేస్తారు. అవునుకాని ఆ సంతాన స్తంభం రేటెంతండీ?"

"మూడు రూపాయలు" అన్నాను.

"సరే, అయితే అక్కడ ఏర్పాట్లు చేయిస్తాను. మీరు బట్టలు పోగుచేసుకొని అందర్నీ అక్కడకి తీసికొని రండి" అన్నాడు.

ఆయన వెళ్ళిపోగానే మేష్టారు ఓసారి వెనక్కి తిరిగి...

"మీా ఆఫీసరుగారికి ఈ మహానుభావుడు ధర్మకర్తన్న మాట... హుఁ... నెలకి మీా ఆఫీసరుపాటి సంపాదిస్తున్న వాళ్ళు ఎంతమందున్నారు? ఇది చాలక తన అధికారం పురస్కరించుకొని ముష్టెత్తడం. దిక్కులేని కుంటి, గుడ్డీ ముష్టెత్తుతే గంటు పాఠాలు

చదివాడు మహానుభావుడు. మళ్ళీ కావల్సినంత దైవభక్తి, బోలెడు వేదాంతం."

వృ :— ఇదో ఆత్మవంచన, అజ్ఞానం...

మే :— అసలు రహస్య మేమిటంటే ధనంలో వున్న నమ్మకం దైవంమీద లేదు. "ధనమూల మిదంజగత్" అని హృదయం శంఖారావం చేస్తూ వుంటే నోటితో మాత్రం "జగమంతా రామమయం" అని పాడుతుంది ఈ ప్రపంచం. ముందర రూపాయణా పైసలు లెక్క చూసుకొని, తర్వాత ముక్తిమార్గ మాలోచిస్తుంది. కలిగివున్నవాళ్ళ మాటే చెప్పండి తీరుబడయినప్పుడల్లా ఓసారి తిరపతి వెళ్ళిరమ్మంటే వెడతారా? ఖర్చుకుతగ్గ ఫలితం లేందే ఎందుకు వెడతారు? అదే మొక్కు తీర్చడానికి, అమ్మాయి కడుపున కాయ కాసిందనో, అబ్బాయికి టైఫాయిడ్ జ్వరం గండం గడిచిందనో వెడతారు.

ముసలాయన మాత్రం అంతవరకు విన్నట్టుగాని ఏమనుకున్నాడో ఏమో "మీరు నాస్తికులా?" అన్నాడు.

మే :— ఇవ్వాళ ఇక్కడ కొచ్చాను. అందరితోబాటు నేనూ స్వామికి దణ్ణంబెట్టి ప్రసాదం తీసికొని మరీ వెడతాను. దాని వలన నాకు లాభం కల్గుతుందన్న నమ్మకం లేనప్పటికి నష్టంలేదని చూస్తూ ఉంటాను.

వృ :— నమ్మకం లేకపోతే లాభం ఎలా వుంటుంది.

మే :— నమ్మకం అందరికీ ఉందని మీ రనుకుంటున్నారు. నమ్మకపోతే పాపం అని భయం. రెండవది కాస్తో కూస్తో లాభం ఉండకపోతుందా! అన్న సందేహం, ఎందుకేనా మంచిదని కొందరూ అందరితోబాటే మనం అని మరికొందరూ.

వృ : అయితే దేవుడిమీదా నమ్మకం లేకపోతే ఈ ప్రార్థనా, ఈ దణ్ణాలు ఎందుకు?

మే :— దేముడుమీద నమ్మకం అనేది మనిషికి ప్రపంచానికి మధ్య ఒక తెర. అ తెరలోంచే ప్రపంచాన్ని చూస్తాడు. అందుచేతనే ఈ ప్రపంచాన్ని సహిస్తాడు, క్షమిస్తాడు. ఈ తెర లేకపోయినట్లయితే ప్రపంచంయొక్క భయంకర నగ్న స్వరూపాన్ని చూసి సహించలేడు, క్షమించడు, పైగా పగ సాధిస్తాడు.

వృ :— పగ ఎవరిమీద నాయనా! సాధించడం?

మే :— కష్టపడి పనిచేసినా కడుపునిండా అన్నంపెట్టలేని సంఘంమీద కళ్ళముందర అన్యాయంగా ప్రజల్ని దోచుకుంటున్న ధనదాసులమీద ప్రజల అజ్ఞానాన్ని పెట్టుబడిగానూ, ద్రోహాన్ని పని ముట్టుగానూ పెట్టుకొని స్వలాభంకోసం రాజకీయాలతో వ్యాపారం చేసే యీ నాయకులమీద. దేవుడంటూ ఒక డున్నాడని నమ్మకం కొద్దీ వూరుకుంటున్నారుకాని లేకపోతే వీళ్ళందర్నీ చావకొట్టి చెవులు మూసేద్దురు.

వృ :— పూర్వజన్మ కర్మానుసారంగా వచ్చిన యీ జీవితాల్లో యిలాంటి దౌర్జన్యం చేస్తే మళ్ళీ జన్మలో యింతకంటే కనిష్టంగా బతకవలసి వస్తుంది.

మే :- క్రిందటి జన్మలో ఎలాగుంటామో తెనుసుకనకనా; వచ్చేజన్మలో ఎలాగుంటామోనని భయపడ్డానికి.

వృ :— అలా అని చెప్పి పాపాని కొడిగడతామా?

మే :— ఇందులో పాపమేమీలేదు. అన్యాయాన్ని ఖండిస్తూ చేసిన యుద్ధాల్ని మన పురాణాలే సమర్థించాయి. మహాభారతయుద్ధం రామ-రావణయుద్ధం చూడండి.

వృ :— అవన్నీ భగవంతుడు న్యాయాన్యాయాలు పరిశీలించి దగ్గిరుండి చేయించిన యుద్ధాలు.

మే :— గత రెండు వేలసంవత్సరాలలోనూ ప్రపంచచరిత్ర పరిశీలిస్తే అనేక యుద్ధాలు జరిగేయి. అందులో ఎక్కడా దేముడుజాడ లేదు. పోనీ యుద్ధాలు తప్పాయా? ఎలా తప్పుతాయి? రావణాసురుడు పుట్టటంతోటే రామ-రావణ యుద్ధానికి పునాది లేచింది. అలాగే హిట్లర్, ముస్సోలినీలు పుట్టకపోతే రెండో ప్రపంచయుద్ధం వుండకపోను. దీన్నిబట్టిచూస్తే దేవుడే యుద్ధ ప్రేరేపకుల్ని పుట్టించి యుద్ధం తప్పనిసరి చేస్తున్నాడు. కాని పురాణయుగంలో లాగ ఏదో ఓ పక్షాన్నుండి తను చెయ్యిజేసుకోటంలేదు. మధ్య ప్రజలు నలిగిపోతున్నారు. పోనీ పర్యవసానాన్నిబట్టి భగవదేచ్ఛ ఎలావుందో చూద్దామని చరిత్ర తిరగేస్తే యుద్ధంలో గెల్చిన దుర్మార్గులూ వున్నారు. ఓడిపోయి బలైపోయిన సన్మార్గులూ వున్నారు. జయాపజయములు దైవాధీనము లంటారుగదా! మరి భగవంతు డేం చేస్తున్నట్టు?

వృ :— అంచేత దేముడు లేడంటారా?

మే :— ఉన్నాకాని పైనించి చూస్తుంటాడు కాని, కలగజేసుకోడని చరిత్ర రుజువుచేసింది. అందుచేత న్యాయాన్ని ధర్మాన్ని నిలబెట్టవలసివచ్చినప్పుడు దౌర్జన్యమైనా తప్పదు, కుతంత్రమైనా తప్పదు. మానవు డాఖరువరకూ పోరాడి వాటిని సాధించవల్సిందే.

వృ :— ఐతే అన్యాయంతో న్యాయాన్ని సాధిస్తారుటండీ?

మే:— అయ్యా! న్యాయం యొక్క స్వరూపమే మారింది. కళ్ళకి కనబడుతున్న సత్యాల్నే ఆధారంగా చేసుకొని మానవుడు తయారు చేసిన న్యాయచట్టం ఇప్పుడు అమలులో ఉంది. వెనకటి రోజుల్లో బ్రహ్మాభేద్యమైన రహస్యాలు మానవుడు తెల్సుకోలేనప్పుడు న్యాయాన్ని నిలబెట్టడానికి దేముడు ప్రత్యక్షమయ్యేవాడు. లేకపోతే సారంగధరుడు మళ్ళీ బతికి బట్టకట్టడం, చిత్రాంగి శిక్ష పొందడం రాజరాజ నరేంద్రుడి ప్రతిభా? సర్కారు సొమ్ము ఆరులక్షలు తన సొంత సొమ్ములా ఖర్చుపెట్టిన రామదాసు చెరసాలలోంచి బయటపడ్డా

డంటే ఆ రాముడు కలుగజేసుకున్నాడు కాబట్టి. అదే ఈ రోజుల్లో అవుతే సారంగధరుడికి మరణశిక్షా తప్పదు. రామదాసుకు యావజ్జన్మ కారాగారమూ తప్పదు. వంటరిగా మాసి సాగదీసి నన్నో లెంపకాయ ఎవడో కొట్టాడంటే ఏ దేవుడూ వచ్చి సాక్ష్యం ఇవ్వడు. నాకు న్యాయం కావలసివస్తే నలుగురు దొంగసాక్షుల్ని పెట్టి కోర్టులో రుజువుచేసుకో వల్సిందే. ఏమంటారు?

వృ:- ఏమంటాను బాబూ. ఆ జగన్నాటక సూత్రధారి చిద్విలాసము అవగాహన చేసుకోడానికి మానవ మాత్రులం మనకి తరమా?

మే:- మానవమాత్రులం కనకనే ఈబాధ. దేవతలమైనా, రాక్షసులమైనా ఈబాధేలేదు.

వృ:- బాగుంది బాబూ... ...

ముసలాయన దీంతోటి 'పచ్చి వెలక్కాయ గొంతుకు' మొహం పెట్టాడు. నుదుటిమీద వీభూదికట్లు ఓసారి ముడుచుకున్నాయి. మేష్టారు మొహంలో మాత్రం మామూలుగానే ఏవిధమైన భావ ఆవేశాల ప్రకటనలేదు. దూరంగా ఆడుకుంటున్న కుర్రాళ్ళకేసి చూస్తు న్నాడు. మా ఆఫీసరు దంపతులుకాని గర్భగుడిలోంచి బయటకు వస్తున్నారేమోనని తొంగి చూశాను. ఇంకాలేదు.

మే:- (ముసలాయన కేసి తిరిగి) మీరేం జేస్తున్నారు?

వృ:- పిత్రార్జితం అయిదెకరాల మాగాణీ వుంది, ఇన్నాళ్ళు స్వంత వ్యవసాయమే నడిపించుకుంటూ వచ్చాను. ఇకనాకు కొడుకయినా కూతురయినా ఉన్నదల్లా ఒక్కగా నొక్క కూతురు. ఏదోకాస్త కలిగున్న అయ్యచేతిలో పెట్టేశాను. వాళ్ళకీ ఇద్దరు పిల్లలు బయల్దేరారు. ఆ పరమేశ్వరుడి దయవల్ల ఏచీకూ చింతా లేకుండా రోజులెళ్ళిపోతున్నాయి.

మే:- అదృష్టవంతులు. మరి వేదాంతం మీకు పట్టుపడకపోతే నాకు పట్టు బడుతుందా ?

వృ:- మీకేం లోటు బాబూ ?

మే:- నాకున్న లోటల్లా అదృష్టం. ఇక సంతాన భాగ్య మన్నారా, పోయినవాళ్ళు పోగా, మిగిలినవాళ్ళు తొమ్మండుగురండి. అయిదుగురు మగపిల్లలు, నలుగురు ఆడపిల్లలు. పెద్దవాడు ఎలిమెంటరీ స్కూలు మేష్టరు. వాడికి నలుగురు పిల్లలు. రెండు సంవత్సరాలయింది భార్యపోయి, పునర్వివాహం చేసుకోలేదు. రెండోవాడు మీరిందాకా అన్నారే "నాస్తికుడువా" అని. అదుగో ఆ నాస్తికుడు వాడు. పెళ్ళి కూడా చేసుకోలేదు. ముప్పై ఏళ్ళొచ్చాయి. కలెక్టరాఫీసులో గుమాస్తా. ఏ నాస్తికుడైతేనేం ...... వాడివల్లే కాస్త కొంప నిలబడుతోంది. కానీ వృధా చెయ్యకుండా అంతా ఈ సంసారానికే ఖర్చు పెడతాడు. మూడోవాడు ఎంతో నెమ్మదస్తుడు. నాలుగేళ్ళబట్టి కంపెనీలో పని చేస్తున్నాడు. ఇప్పుడో వంద రూపాయలిస్తున్నారు. అంతా సంవత్సరమైంది. పెళ్ళి కూడా చేశాను. మరి ఇది మా అదృష్టమో వాడి భార్య అదృష్టమో తెలియదు. అంతా రెండు నెలలయ్యింది. వాడికి క్షయ దగ్గని నిర్ధారణ చేశారు. వాడి భార్యకి కడుపు. పుట్టింటికి వెళ్ళింది. మొన్ననే పదిరోజులయింది తల్లిని సాయమిచ్చి వాడిని మదనపల్లి పంపించాను. నాలుగోవాడు రెండు సంవత్సరాలు ఉద్యోగంకోసం ప్రయత్నించి, విసిగి మిలిటరీలో చేరాడు. అయిదోవాడు ఈ ఏడు మెట్రిక్యులేషన్ పరీక్ష కెడతాడు. ఆడపిల్లల్లో ముగ్గురికి పెళ్ళిళ్ళు చేశాను. ముగ్గుర్నీ రెండో పెళ్ళి వాళ్ళకే ఇచ్చాను. రెండో దానికే అన్యాయం జరిగిపోయింది. పెళ్ళయిన రెండు సంవత్సరాలకే భర్త పోయాడు. ఇక ఆఖరుపిల్ల రెండవవాడి పట్టుదలమీద చదువుతూంది. ఈ యేడు స్కూలు ఫైన

ల్లోకి వస్తుంది. వచ్చే యేడు దాన్ని నర్సు ట్రైనింగుకి పంపుతానని వాడి పట్టు... అయ్యా ఇది నా కుటుంబ పరిస్థితి.

అంతా చెప్పి మేస్టారు ఓ నవ్వు నవ్వాడు. ఆయన జీవితం నా కళ్ళకి కట్టినట్లయింది. ఆ నవ్వు వెనకాలవున్న ఆవేదన, సహనం, మొండిధైర్యం, ప్రపంచానుభవం తలచుకొంటే ఒళ్ళు కంపించింది. అంతవరకూ వింతగా ఆయన మొహంకేసి చూసేవాణ్ణి సూటిగా ఇప్పుడు చూడలేక పోయాను. ముసలాయన కూడా తల దించుకొని మాట్లాడలేక తడబడి చేతుల్లో కుంకంపొట్లం ఆడిస్తున్నాడు.

మే:- వేదోక్తమైన ఆశ్రమ ధర్మానుసారంగా గృహస్థాశ్రమాన్ని స్వీకరించిన నా నేరానికి నేనే కాకుండా నా భార్యా, సంతానం కూడా శిక్ష అనుభవిస్తున్నారు. ఆ దారిద్ర్యాన్నుంచి బయట పడ్డానికి మానవ సాధ్యమైన ప్రయత్నాలన్నీ చేశాను. తత్ఫలితంగా న్యాయంలోనూ, దైవంలోనూ నమ్మకం తగ్గింది. నే గ్రహించిందల్లా మానవుడు మనసా భయస్థుడు, వాచా భగవద్భక్తుడు, కర్మణా నాస్తికుడు. మానవుడికి అతీతమైం దేదీలేదు తల్చుకుంటే ఈ లోకాన్ని స్వర్గతుల్యంగా చెయ్యొచ్చు. దానికి అంతులేని స్వార్థాన్ని కొంతవరకూ అరికట్టుకోవాలి. అది చెయ్యలేక పురాణ గ్రంథాల్లోని దేవుణ్ణి పైకితీసి ఆకారం ఇచ్చి బొమ్మ చెక్కి రంగులేసి దాంతోటి కష్టజీవులమీద మత్తుమందు జల్లుతున్నాడు. 'కర్మ' పేరుచెప్పి అన్యాయాన్ని న్యాయంగా సమర్థిస్తున్నాడు.

కొండయ్య కేకవిని బట్టలమూట తీసికొని బయల్దేరాను. "సంసారం సాగరం దుఃఖం..." ముసలాయన గొంతుకు దూరంగా వినపడుతోంది. ఒక్క పరుగులో మా ఆఫీసరు కుటుంబాన్ని కలుసుకున్నాను. సంతాన స్తంభం దగ్గరకి తీసుకొని వెడుతున్నాను. భద్రయ్యగా రెదురొచ్చాడు. అక్కడే మండపంమీద ఓ చిన్న వినాయకుడి విగ్రహం వుంది. అక్కడ అర్చకుడు పళ్ళెం అడ్డం

పెట్టేటప్పటికి ఆఫీసర్‌గారు జేబు తడుముకున్నారు. ఇంతలో భద్రయ్య యిందాక చేడకాను మార్చి ముష్టి వాళ్ళకి పడేయగా మిగిలిన రెండు కానులు ఆఫీసర్ చేతులో పెట్టాడు తను వెయ్యకపోయినా యీ దేముడు ఏమీ అనుకోడనే ధీమామీద ఆ రెండు కానులు అక్కగారిచేత, భార్యచేత వేయించాడు. ప్రసాదం బాపతు ఓ కొబ్బరి చెక్క తీసికోమని నా కిచ్చాడు.

సంతాన స్తంభానికి కొంచెం దూరంగా మంటపంమీద అందరూ చతికిలబడ్డారు. "సంతానం కల్గుతే ఏ పేరెడతానని మొక్కుకోడం" అనే సమస్యొచ్చిపడింది. కొండయ్య సింహాచలం దేముడి పేరుకే ఓటేశాడు. కొండయ్యకైతే యిబ్బందిలేదు. మగపిల్లాడు పుడితే "అప్పన్న" అని, ఆడపిల్లపుడితే "అప్పలమ్మ" అని నిస్సంశయంగా పేరెడతాడు. కాని లేక లేక పుట్టబోయే మా ఆఫీసరు సంతానానికి అలాంటి పేరు పెట్టడమంటే ఆయన మనస్సు చివుక్కుమనదూ ?

"ముందర మొక్కుకోండమ్మా! తరవాత చూసుకోందాం" అన్నాడు కొండయ్య ప్రాణం విసిగి. చివరికి భద్రయ్యగారి సలహా మీద మొగపిల్లవాడు పుడితే "అప్పలనరసింహారావు", ఆడపిల్ల పుడితే "సింహాద్రమ్మ" అని పేరెడతామని మొక్కుకోడాన్కి ఒప్పుకొన్నారు.

మా ఆఫీసర్‌గారూ భార్యా సంతాన స్తంభండగ్గరికి వెళ్ళారు. కుంకం పెట్టుకున్నారు. నమస్కారం చేశారు. స్తంభానికి కట్టిన ఎర్ర గుడ్డ తీసేశారు. స్తంభాన్ని రెండుచేతుల్తోటి ఆలింగనం చేసుకొన్నారు. ఒక్కసారి కళ్ళుమూసుకొన్నాను. వెయ్యి జ్యోతులు కళ్ళముందు వెలిగాయి. గుళ్ళో గంటలన్నీ ఒక్కసారి కంగుమని మోగాయి. ఎదురుగుండా నా ఏడుగురుపిల్లలు నా భార్య చేతులో కొబ్బరికాయ చెక్క కోసం చుట్టూ చేరి పెనగులాడుతున్న దృశ్యం కళ్ళకు కనబడింది. ఎప్పటికో యీ దారిద్ర్యానికి అంతం? మరో దృశ్యం......జీవితంలోని కష్టాల ఫలితంగా బెరడుకట్టిన హృదయాలతో శిలాప్రతిమల్లాగ

మేష్టారు దంపతులు ... ... వాళ్ళచుట్టూ దీనంగా నిలబడ్డ పెద్దకొడుకూ, తల్లిలేని నలుగు రభాగ్యపు మనవలు, కాలాని కెదురీత లీదుతూ కుటుంబంకోసం త్యాగంచేస్తున్న రెండోకొడుకూ క్షయరోగంతో చావు కెదురుచూస్తున్న మూడోకొడుకూ బ్రతుకు తెరువుకోసం మృత్యువుకి తలొగ్గి సైన్యంలో చేరిన నాల్గోకొడుకు భావి జీవితాలనుగురించి అమాయకంగా మధురస్వప్నాలు కాంచే బాల్యావస్థలోనున్న ఆఖరి కొడుకు, చిన్నకూతురు, దారిద్ర్యఫలితంగా పండు యౌవనాన్ని ముసలిభర్తల చేతులలోబెట్టి తీరని కోరికల్తో అవమానంతో కుమిలి కుమిలి ఏడ్చే యిద్దరు కూతుళ్ళు, అంతకంటే అభాగ్యురాలైన బాల్యవితంతువు, జీవిత మొక దీర్ఘ దుస్వప్నంగా పరిణమించిన గర్భవతైన కోడలూ కనబడ్డారు హుం... ... ...ఆయనికి దేవుడుమీద నమ్మకమేముంటుంది! దేవుడే వుంటే ...దొంగవర్తకుల మీదచూపెట్టినదయ యిలాంటి కష్టజీవులమీద చూపెట్టడేం? ఇంతలో మరో దృశ్యం... మెట్లు పొడుగునా గుడ్డలు పరచుకొన్న కుంటి, గుడ్డి, మూగ బిక్షుకులందరూ ఒకసారి దీనంగా ఎలుగెత్తి అరుస్తున్నారు. "ముందర మాకేసి చూసి తర్వాత దేవుణ్ణి చూడండి. ఆలయద్వారం ముందరే దేవుడు పాదాల దగ్గరే ఆకలితో మలమలమాడి చస్తున్నాం. దేవుడు చేసేదేమీ లేదు మనిషికి మనిషే దిక్కు. ధర్మంచేసి ప్రాణాలు రక్షించండి ... బాబూ" అంటూ యాత్రికుల కాళ్ళ కడ్డపడుతున్నారు మేష్టారి మాటలు జ్ఞాపకమొచ్చాయి. "మానవుడికి అతీతమైం దేదీలేదు. తల్చుకుంటే ఈ లోకాన్ని స్వర్గతుల్యంగా జేయగలడు. కాని తన స్వార్థాన్ని పురస్కరించుకొని దేవుడనే సాకుతోటి తన జాతి ధర్మాన్ని తన బాధ్యతని అతిక్రమిస్తున్నాడు" అవును. దేముడో మిథ్యలని ఋజువు చేయడానికి ఈ ధనవంతుల స్వార్థాన్ని నిరూపించడానికి ఈ గుడి నంటిపెట్టుకొని భయంకర నరకాన్ననుభవిస్తున్న ఈ నిర్భాగ్య భిక్షుకలే ప్రత్యక్ష నిదర్శనాలు... ...ఇంతలోనే మరో దృశ్యం... ... బేడకాను మార్చి ఆరు కానులు ధర్మం చేసిన భద్రయ్య ఆ కుంటివాడికి ప్రాణం విసిగి ఓ కానీ వేద్దా మనుకొంటుంటే

అడ్డంవచ్చిన ఆఫీసర్ ఆ రెండు డబ్బులూ ఆ విఘ్నేశ్వరుడి విగ్రహం ఎదుట తన అవసరానికి తీసుకొన్నాడు. న్యాయంగా అందులో ఓ కాని ఆ కుంటాడి గుడ్డమీద పడవలసింది. మేష్టారన్నట్లు నిజానికి మనిషికి డబ్బుమీద వున్న నమ్మకం దైవంమీద లేదు. తన అహం భావంచేత ఆ కుంటాడికి అక్కడ కానీ వెయ్యనివ్వలేదు న్యాయార్జితం కాని సొమ్ముతో తనుచేసిన యాత్రలు, పూజలు, దానాలు, ఆ దేముడు కళ్ళుమూసుకొని స్వీకరిస్తాడనే చేసేడా? కాదు. మేష్టారు చెప్పిందే నిజం. మానవుడు ముందర రూపాయి అణా పైసలు లెక్క పెట్టుకుని తర్వాత ముక్తి మార్గం ఆలోచిస్తాడు. పైగా గతిలేక ముష్టెత్తుకునే వాళ్ళని తిట్టేడు... హుఁ... మేష్టారన్నట్లు ఈ ఆఫీసరు మాత్రంముష్టి వెధవకాడూ ! ఆ కుంటాడు చేతిలో పడే కానీ తను లాక్కున్నాడు ఆ దౌర్భాగ్యపు కుంటాడు ముష్టివెధ వైతే, వాడి కానీ లాక్కున్న వాడ నేమనాలి ?

నేను మళ్ళీ కళ్ళు తెరచేటప్పటికి ఆలయ మండపం యథా తథంగా వుంది. ఇంకా వాళ్ళిద్దరూ సంతాన స్తంభాన్ని కావిలించుకునే వున్నారు,